

Jeremiás és az Ige

Lekció: Jel. 18.1-19.5

Textus: Jer. 51.1-24

2008. dec. 21

Gazdagrét, Advent 4.

Ige a népek között

Jeremiást fiatal korában szólította meg és hívta el az Úr. A következő szavakkal jelentette be rá Isten igényét: „*Mielőtt megformáltalak az anyaméhben, már ismertelek, és mielőtt a világra jöttél, megszenteltelek, népek prófétájává tettelek.*” (Jer. 1.5) Ennek az Igének, az elhívás nagy és súlyos üzenetének dimenziói sokszorosan meghaladják ennek a júdai ifjúnak az életét. Isten már akkor ismerte, és akkor döntött felőle, mielőtt még megformálta volna az anyaméhben. Már akkor elválasztotta a magáénak, amikor Jeremiásnak ebbe semmi beleszólása nem lehetett. A másik dimenzió, ahol az elhívó szó messze túlmutat Jeremiáson, az általa hirdetendő üzenet horizontja: népek prófétájává tettelek. Nem pusztán Isten népére, Júdára nézve kell az Úr üzenetét képviselnie, hanem a népek előtt kell szólnia. E kis nép szülötte a hatalmas Egyiptomról, a félelmetes Babilonról, és még számos nemzetről jelenti ki Istentől való felhatalmazással Isten akaratát és tervét. Az Ige, amelyet szólnia kell, nemcsak Júda történelmét formálja, hanem a korabeli nemzetközi politikai helyzetre is hatással van. Jeremiás próféta könyvében hat teljes fejezetben gyűjtötték össze a népekről szóló próféciaikat. Ennek olvastuk ma egy szakaszát, de kitekintést teszünk az egész nagy egységre. Hogyan van jelen Isten Igéje a népek között? Mit jelent számunkra ma Jeremiás „nemzetközi szolgálata?” Miben bátorít, miben hív új és nagyobb látásra és ezen keresztül odaadásra bennünket advent idején az „Ige a népek között?”

I. Istennek kimunkált üzenete van a népekről

Jeremiás próféta könyvének 52 fejezetéből 7 fejezet a népekről szól. Ebben a szakaszban a próféta, aki feltehetően soha nem mozdult ki szűkebb hazájából (nem számolva a könyv végén olvasható elhurcolását Egyiptomba, Jer. 43), 10 nemzetről hirdeti meg Isten üzenetét, tervét, akaratát. Ebből a tíz nemzetből a legnyugatabbra eső Egyiptom 2400 kilométerre fekszik a legkeletebben található Élámtól. Északon Damaszkusz, délen pedig Edóm határolja a tíz nemzet együttes területét, amely kb. 1200000km², valamivel nagyobb, mint Európa területe. Feltűnő még, hogy Jeremiás micsoda földrajzi, történelmi és politikai ismeretekkel bírt mind a tíz nemzetre nézve. Próféciai nem általános beszédek az idegen népekről, hanem részletes ismeretekre támaszkodó, aktuális üzenetek pontosan kidolgozott formában, művészi módon megfogalmazva. Jeremiás valóban népek prófétája, aki önmagának legjavát állítja az Ige szolgálatába akkor is, amikor nem kizárólag saját népéről, saját helyzetéről van szó. A Babilonnak címzett üzenetet Szeráján, Báruk testvérén keresztül eljuttatta az országba, és elrendelte a felolvasását is. Arról nem tudunk, hogy a többi nemzetnek szóló próféciaát hogyan sikerült – sikerült-e egyáltalán? - eljuttatnia nekik. Jeremiásnak ebből a szolgálatából, elkötelezettségéből, odaszánásából egyértelműen

visszatükröződik az a hitvallás, hogy az Úr nemcsak Izráel Istene, de minden népnek és nemzetnek Ura.

Ez az a hitvallás, ami át- meg átszövi a Bibliát, annak kezdetétől végéig. Éppen ezért a keresztény hit mindig Isten a népekkel való munkálkodásának, terveinek a távlatában él. Annak a hitnek, amely a Szentlélek és Ige által megszületett bennünk, amely által azt valljuk, hogy Jézus Krisztus Úr, nem az én és a te életed a végcélja, a végső fókusz. Ez a hit személyes és egyéni kell hogy legyen, olyan hit, amely valóságosan a miénk, amely megtusakodott és megharcolt, és amely egészen valóságosan és gyakorlati módon befolyásolja a mindennapjainkat, és életünknek minden területét. Köze van a kapcsolatainkhoz, a pénzünkhöz, a szexualitásunkhoz, a belső boldogság- vagy elégedettség érzéshez, ahhoz a meggyőződéshez, hogy az életünk nem üres, nem hiábavaló és nem céltalan. Köze van a nyomorúságainkhoz, reménytelenségeinkhez, szavakba nem is önthető érzéseinkhez, történéseinkhez. És mégis, ugyanakkor, ez az egészen személyes, egészen egyéni hit nem pusztán a te lelki üdvösséged kérdése, még csak nem is kizárólag a családod formálódásának a kérdése, hiszen összeköt azzal, ahogy a mi Urunk munkája, terve kibontakozik a világtörténelem során, ahogyan akarata megvalósul a világtörténelem eseményei között. Az Igének helye van, szerepe van a népek között.

Adventben készülünk karácsonyra. Karácsony, Jézus eljövételének ünnepe, sokak számára a lelki béke, a harmónia, a szeretet, a család ünnepe. Mindezekkel együtt Jézus eljövele, a Fiú testlétele, inkább a személyes és lelki dimenzióhoz kötődik. Karácsony ünneplésének bensőségessége mintha elhomályosítaná azt, ahogy az Ige testlétele a világtörténelem meghatározó eseményévé lesz. Augustus császár rendeletét használja fel az Úr, hogy Mária és József Betlehembe menjen, hiszen ott kell megszületnie a Messiásnak, az utolsó idők uralkodójának. És miközben Jézus szolgálata földrajzi értelemben nem nemzetközi, nem világpolitikai, szolgálatának távlatai azok. A tanítványokat arra küldi el, hogy menjenek el, és tegyenek tanítványokká minden népeket (Mt. 28. 19). A történelem végére mutató Jelenések könyvében pedig, amikor Jézus visszajövetelével Isten új eget és új földet teremt, nem pusztán egyének, hanem népek és nemzetek dicsőítik az Urat az Új Jeruzsálemben (Jel. 21.24,26). Az, hogy Jeremiás a népek prófétája, az, hogy az Ige megszólal a népek között, a teremtő és megváltó Isten személyéből, munkájából fakad: az ő horizontja az egész világ. És éppen ezért, amikor ma azt valljuk meg, hogy Jézus Krisztuséi vagyunk, arra a Jézusra tekintünk, aki eljött, aki az egész világért megfeszítettetett, aki feltámadt és mennybe ment, aki ma is uralkodik, és aki visszajön, hogy megítélje a népeket. Hitünk nem pusztán személyes és lelki, de ugyanakkor közösségi (politikai) és történelmi.

Ez ma bátorítás és vigasztalás Isten népének a föld bármely pontján. Vigasztalás azoknak, akik elnyomó és keresztényeket üldöző hatalmak alatt élnek. Vigasztalás nekünk, akik úgy érezzük, joggal, hogy Magyarország egyre inkább a szétesés, a reménytelenség, a testi-lelki depresszió küszöbére sodródik. Vigasztalás, amikor a nyugati világ kényelmében és jólétében meggyengült és sokszor korrumpálódott egyházat látjuk, és benne önmagunkat... Hatalmas bizonyosság, hogy Jézus Krisztus uralkodik a népek felett, a világtörténelem eseményei felett. És mindez nemcsak

vigasztalás, hanem nekünk is erőteljes felszólítás, mindannyiunkak szóló elhívás. Ha Jézus Krisztus uralkodik, ha az Ige ma is jelen van a népek között, akkor mi tudatosan legyünk részesei az Ige munkájának. Mert nem csak Jeremiások vagy Pál apostolok, Jusztin mártírok vagy Tertullianusok, Clairvaux-i Bernátok vagy Loyolai Ignácok, Lutherek vagy Kálvinok, Sztárai Mihályok vagy Szegedi Kis Istvánok, Jonathan Edwards-ok vagy John Wesley-k, Harris próféták vagy Billy Graham-ek vannak, akiket Isten felhasznál a világ formálásában és kormányzásában, hanem az Igének elkötelezett emberek százmilliói is részesei ebben. Ezért az Ige a népek között arra hív ma bennünket, hogy szívünk felbátorodásával, minden pesszimizmust vagy sopánkodást magunk mögött hagyva, teljes erővel szánjuk magunkat oda az Igének a magunk környezetében, a világ ránk bízott részében!

II. Hogyan használja Isten a népeket saját szolgálatában?

A népek közötti próféciák bemutatják azt is, hogyan munkálja az Úr az ő céljait a nemzeteken keresztül. A 46-51 fejezetek két nagy részre oszthatók: az első részben Babilon Isten eszköze (46-49), a másodikban Isten ellensége (50-51). Isten a babiloni birodalom hatalma által megbüntette a népeket. Jeremiás ítéletet hirdet a népeknek, részletesen kifejtve a népek bűneit. Kegyetlenségük, bálványimádásuk, gögös és felfuvalkodott magatartásuk, hazugságaik és hamisságaik miatt az Úr megítéli őket, és ebben Babilont használja eszközül. Így fogalmazza ezt meg a mai textusunk: *„Aranyserleg volt Babilon az Úr kezében, megrészegítette az egész földet. Borából ittak a népek, ezért vesztették el szükeiket a népek.”* A hosszú ítéletes szakaszok azonban számos esetben (46.26, 48.47, 49.6, 49.39) Isten ígéretével és a jövőbeli kegyelem és szabadulás meghirdetésével zárulnak.

Ez volt az az időszak, amikor Jeremiás saját népe, Júda ellen is így beszélt. Amikor Isten Igéje az volt, hogy Babilon Isten eszköze, és a júdaiaknak alá kell vetniük magukat a babiloni igának. Jeremiás ezen üzenet következtében áruló, idegenszívú, hazafiatlan volt a kortársai szemében. Hogyan lehetséges, hogy a próféta az ellenség oldalán áll saját népe érdekeivel szemben? De az Ige erre hívta, és nem volt mit tennie. Isten Igéjével együtt szemben állt saját népével. Babilon Isten eszköze volt az ítéletben, mert a nép nem tért meg. Hasonlóan fogalmaztak a reformátorok Magyarországon a XVI. században. A mohácsi vész után, egy minden szempontból megrendült és széthulló, három részre szakadt országban, azt az Igét szólták, amely szerint Isten a bűneiért büntette a magyar nemzetet. Ezzel az alapvető gondolattal együtt hirdették Jézus Krisztus evangéliumát, és így lett Magyarország a század végére jelentő részben protestáns. A török Isten eszköze volt abban, ahogy megítélte a népet - hirdették a reformátorok - de ez az ítélet lehetőséget adott a megtérésre és az új életre. A jeremiási Ige arról, hogy Isten egyik nép által ítéli meg a másikat, részévé lett azon egyház születésének, aminek mi is a tagjai vagyunk.

Jeremiás, az Ige embere azonban nem egy pro-babiloni ideológus, aki arra használja próféta elhívását, hogy bármit igazoljon. Jeremiás nem Babilonnak, mint Isten eszközének elkötelezett, hanem az Igéhez odakötözött ember. Nem egy politikai látásmód rabja, hanem az Úr Igéjének szolgája. Az Ige az Úrhoz köti, és nem földi

hatalomhoz. Ezért amikor az Úr szól, meghirdeti mindazt, amit az 50-51. fejezetekben olvasunk, ti. hogy az Úr eszköze az Úr ellenségévé lett: *„Megfizetek Babilonnak és Káldea minden lakójának azért a sok gonoszságért, amelyet a Sionon elkövettek szemetek láttára – így szól az Úr.”* Ezzel együtt pedig eljön a szabadulás, a fogság vége, a helyreállítás időszaka a megbüntetett, megítélt, összetört Júdának: *„Meneküljete Babilonból, mentse mindenki az életét, ne vesszete el az ő bűne miatt! Mert az Úr bosszúállásának ideje ez, megfizet neki tetteiért.”*

Figyeljük meg azt is, hogy milyen módon érkezik el Babilon ítélete: *„Hegyezzéte a nyilakat, készítséte elő a pajzsokat! Förlindította az Úr a méd királyok lelkét, mert azt akarja, hogy feldúlják Babilont. Bizony, az Úr bosszúállása ez, bosszút áll templomáért.”* Az Úr eszköze most a perzsa-méd birodalom lesz Babilonnal szemben...

A nemzetközi eseményeknek tehát, a keresztény ember számára, teológiai olvasata van. Isten felemeli a népeket, amelyek kegyetlenek és felfuvalkodottak lesznek, ezért később az Úr ledönti őket. Az Úr uralkodik. Az Úr uralkodik, amikor a Szovjetunió meggyengül és összeomlik, miközben az elnyomott kis népek örvendeznek a szabadságban. Az Úr uralkodik, amikor az Egyesült Államok marad az egyetlen szuperhatalom. Az Úr uralkodik, amikor ez a hatalom erőszakossága és igazságtalansága miatt váratlan tekintélyvesztést szenved el, elkezd meggyengülni, és feltűnik Kína, valamint India, mint a következő évtizedek erősödő hatalmai. Mindezek a folyamatok természetesen magyarázhatóak gazdasági és politikai tényezőkkel. De mindezekkel együtt mi azt valljuk meg, és arra tekintünk, hogy Isten uralkodik a népek felett, és ő tartja kezében a folyamatokat. Babilon, mint Isten eszköze, majd Babilon, mint Isten ellensége ugyanazt hirdette: az Úr uralkodik a népek felett, szava és Igéje szólítja és hívja a föld népeit. Mindezeknek az eseményeknek egy konkrét iránya van, amit a Jelenések könyve a Nagy Babilon bukásaként ünnepel.

III. A Nagy Babilon bukása, mint az Isten ellenes erők jelképes városának végleges összeomlása

A Jelenések könyvében olvastunk a Nagy Babilon összeomlásáról. A ma olvasott jeremiási szakasz némely verse szó szerint ismétlődik János látomásában. Míg János korában a Nagy Babilon, a parázna, utalás lehet Rómára, a Római Birodalomra, a Nagy Babilon mégsem elsősorban egy történeti, konkrét város, vagy ország. Mindazok a hatalmak, birodalmak, amelyek felemelkedtek, majd Isten döntése nyomán eltűntek, benne vannak ebben a bibliai képben. A Nagy Babilon ugyanakkor a világban jelen lévő Isten ellenes erők, és Isten ellenes rendszerek szimbóluma. Azé a lelkületé, amely testet öltött a történelmi Babilonban, de amely nem szűnt meg a babiloni birodalom bukásával. Ez a lelkület, az erőszakosság, a kegyetlenség, a felfuvalkodottság, a hatalom- és pénzimádat lelkülete újra és újra testet ölt egy birodalomban. János látomásában a történelem végéről van szó. A Nagy Babilon bukása vezet be a másik város, a Mennyei Jeruzsálem, azaz az új teremtés eléréséhez.

A Nagy Babilon bukása, a történelmi Babilonhoz hasonlóan, váratlanul és hirtelen következik be. Vele együtt sírnak és gyászolnak mindazok, akik hatalmából,

hamisságából, felfuvalkodottságából, pénzimádatából, istentelenségéből éltek. Erre nézve így szól az Úr a népének: *„Menjetek ki belőle, én népem, hogy ne legyetek részesei bűneiben, és hogy a rámért csapások ne érjenek titeket...”* (Jel. 18.4) Ahogy Babilon bukása nem csak lehetőséget, de felszólítást jelentett a fogságban Izraelnek arra, hogy hagyják maguk mögött Babilont és térjenek vissza Júdába, hasonlóan Isten arra hív, hogy szakasszuk el magunkat ettől a lelkülettől, ettől a hatalomtól. A - fogalmazzunk így! – világ ördögi politikai-gazdasági hatalma és befolyása ne uralkodjon rajtunk erkölcsileg, és lelkileg. Meneküljünk, szakítsuk el magunkat attól az erőtől, attól a lelkülettől, a mammon hatalmától, amelyre a nyugati társadalom épül. Ez a hatalom kapott most sebet a gazdasági válsággal kapcsolatosan: feltűnt, lelepleződött sebezhetősége, gyengesége, és ugyanakkor kegyetlensége. Gazdagságot, még több pénzt, még több luxust ígér, majd tömegeket hagy ott az aggodalomban, a szegénységben, a kétségbeesésben. Ebből eredendően családi drámák, depressziók, felelőtlen magatartásformák terjedhetnek el, és növekedhet az öngyilkosságok száma. Gyászolunk, sírunk, jajveszékélünk, vagy pedig kimenekülünk erkölcsiségéből és lelkiületéből?

Isten uralma fényében azonban mindezt láthatja a világ, és lássuk mi, megtérésre hívó szónak. Szakasszuk el magunkat a csillogástól, az anyagiakhoz kötődő álmoktól, a büszkeségtől és keményszívűségtől, és térjünk meg az Úrhoz. Megtérve pedig, advent népeként dicsérjük és magasztaljuk őt, akinek így énekelnek a mennyben:

*„Halleluja,
Az üdvösség, a dicsőség és a hatalom
A mi Istenünké, mert igazak és igazságosak az ő ítéletei,
mert elítélte a nagy paráznát,
aki paráznaságával megrontotta a földet,
mert számon kérte kezéből szolgálói vérét.”* (Jel. 19.1)